

A TEMPLÁRIUSOK
TITKOS STATUTUMAI.

ISMERTETŐ ELŐADÁS*

Dr. Merzdorf által hasonezím alatt kiadott kézirati
másolat nyomán (Halle 1877.)

Dr. BARACH BENEDEK

t.-től.

Kézirat sz. k. tk. számára.

* tartatott két szakaszban Corvin Mátyás páholyban.

BUDAPEST, 1878.
AIGNER LAJOS BIZOMÁNYA.

Herz János magy. kir. udv. könyvnyomdájából

Budapest, (csutczra 24 szám.)

Páholyunk irodalmi bizottsága által a megtisztelő megbizást nyertem, hogy egy a sz.: kőműveséget érdeklő irodalmi jelenség felett tájékoztató megismertetést nyujtsak Önöknek.

Örömet teljesitem, mert már a tárgy magában annyira érdekes, hogy általa is előadásom számára Önöknek érdeklődését biztosítva látom. Bátran vállalkozhatom tehát a nyert megbizás teljesítésére, ha érzem is, hogy a kitűzött feladat megoldására nagyobb bennem a jóakarát, mint a képesség.

Melyik, a sz.: kőművesi irodalomban csak némileg tájékozott t.: nem ismeri bold. emlékü Merzdorf t.: nevét? Élt ő tudvalevőleg Oldenburgban mint főkönyvtárnok és pedig 29-ik évi életkorától egészen 1877 martius 21-ikén bekövetkezett haláláig.

36 évi könyvtárnoki működése alatt gazdagította meg a német tudós irodalmat jelentékeny művekkel a Bibliographia és Numismatika terén; azonban a sz.: kőművesi tudományban — lehet bátran mondani tudományban — nem multa őt fel senki korbellei közt; a mult század közepe óta keletkezett és részben megint elenyészett számos sz.: kőművesi rendszerek és fokok hagyományai és aktái a legkisebb részletekig senki előtt nem voltak oly üsmeretesek, mint ő előtte.

43 évi sz.: kőmivesi életében szövetségünk iránti érdeklődése és buzgósága nem lankadt soha. Utolsó irodalmi műve, melynek sajtó alá bocsátását még esz- közölte, de melynek megjelenését már nem érte el, jelen megismertetési előadásomnak tárgya.

Merzdorf t.: sz.: kőmivesi iránya az u. n. humanisti- kai volt, és mert ezen irányt követte, német ember létére kénytelen volt, az itt t. i. Németországban létező magasfoku rendszerek ellenében ellentétes — nem mon- dom ellenséges — állást elfoglalni.

Ép úgy a grosze Landesloge von Deutschland, mely a svéd rendszert, mint a grosze National-Mutterloge zu den drei Weltkugeln, mely az u. n. ó skóttrendszert kö- veti, mindketten nemesak a három symbolicus fokontul magasabb foku műhelyeket foglalnak magukban, hanem engednek ezen magasfoku műhelyeknek hivatalos kor- mányzati befolyást a symbolicus, vagy, mint kifejezni szokás, a sz. János□okra.

Azért a grosze Landesloge és a National-Mutter- loge szerepelnek Németországban mint a magas foku sz. kőmiveség „katexoehen“ képviselői.

Okokból, melyeknek felsorolása ide nem tartozik, a németországi magas fokok említett „katexoehen“ kép- viselői nem fogják fel a sz.: kőmiveséget mint általános emberi, hanem mint specialis keresztényi intéz- ményt; s mert a három symbolicus fokot, bármennyire beleszóttak a ritualéba keresztény vallási reminiscenciá- kat, általános emberi jellegtől kivetkőztetni nem tudták, tették a m a g a s f o k o k a t specialis keresztényi sym- bolismusnak, specialis keresztényi hagyományoknak és specialis keresztényi tanoknak rakhelyéül. A sz.: k.: intéz- ménynek ezen szükkeblü felfogása az, mely a német nemzet számos jeles férfiaiban az ellenszenvet keltette a magasfoku intézmény iránt.

Ők, kik a sz. kőmiveségben az emberiség egysége és solidaritása nagy eszméjének, az önzéstelen emberi szeretet és a tiszta, a jutalom reményétől és a büntetés félelmétől egyaránt ment erény valósítását látják, elborzadnak a sz. k.: ezen eltorzításától, melyet az említett magas fokú német nagyok véghez vittek.

Sem Feszler rendszerében létező „Erkenntnisstufen“, sem Schröder rendszerében létező „Engbünde“ találtak Németországban ellenszenvre, pedig ezek a szó tiszta értelmében — magas fokok.

A mi ős és elfogadott skót ritusunk szintén követi a tiszta humonistikai irányt.

Valamennyi a földkerekségen létező skót szertartású Nagytanácsok zavartalan egyetértésben hirdetik a leg-tisztább sz. k.: tanokat: Az emberiség egységét és egyetemlegességét; a sz. kőmiveség egyik főczéljául az emberiség földi javát, szellemi fejlődését és erkölcsi tökéletesbülését; a sz. kőmiveség hármas jelégjét: szabadság, egyenlőség és testvériség.

Mi, az ős és elfogadott skót szertartást követő sz. kőmivesek, bátran és nagy meglepéssel állithatjuk tehát, hogy köztünk és ama jeles német sz. k. testvérek közt, kik a sz. kőmiveséget mint az emberiség szövetségét fogják fel, és kik közt n. Merzdorf t.: oly kiváló helyet foglalt el, elvi ellentét nincsen.

Ezen, sz. k.: érdemeire nézve általunk méltányolt n. Merzdorf t. utolsó irodalmi műve fekszik előttünk. Nem tulajdonképi sz. kőmivesi mű ez; de a szabad kőmiveség számára nagy jelentőséggel bír.

Czime: Die Geheimstatuten des Ordens der Tempelherren nach der Abschrift eines vorgeblich im vaticanischen Archive befindlichen Manuscriptes, zum ersten male in der lateinischen Urschrift und in der deutschen Uebersetzung herausgegeben von Dr. Merzdorf.

Merzdorf t.: ezen általa kiadott kézirati másolat történetét következőkép adja elő: Az 1820-ik évben meg-

halt Böber János oroszországi államtanácsosnak szabad kőmivesi hagyatéka, több ládákban bepakolva, állott Pétervárott körülbelül 1865-ik évig. Akkor az iratokkal megtelt ládák átszállítottak Hamburgba Dr. Buek Henrid Vilmos, a hamburgi nagy□ akkori nagymesteréhez, ki az iratokat az említett nagy□ irattárába bekebleztette. Eme Pétervárról átjött iratok közt találtatott a szóban forgó kézirati másolat.

Merzdorf nevén kívül tehát két név fűződik ezen kézirati másolat legközelebbi multjához: Böber János és Buek Henrik Vilmosé.

Böber János neve a sz. kőmivesség történetével Oroszországban szoros kapcsolatban van.

A mult században Pétervárott fennállott Hundféle templariusi káptalannak tagja volt; tehát az u. n. stricte Observanzféle rendszernek hive.

Még mielőtt a Hundféle templariusi rendszert a Wilhelmsbadi conventen tisztességesen eltemették — lévén ott határozatilag kimondva, hogy nem constatálható, mikép a Hund által behozott templariusi rend csakugyan a XIV. században megszüntetett rendnek törvényes utóda — kiszuratott Oroszországban a Hundféle templariusi rendszer a svédrendszer által. Böber a svéd rendszernek hive lett; az 1779-ik évben felállított provincialis nagy□ — persze a svéd nagy□ fenhatósága alatt — nagytitkára Böber János volt.

Mellékesen megjegyezve, ugyancsak Böber János volt az, ki, miután Katalin czárné uralkodása utolsó idejében a sz. kőmivesség működése nagyon korlátozva, Pál czár alatt pedig egészen beszüntetve lón, az 1801. évben trónra lépett I. Sándor czárral annyira tudta a sz. kőmivességet megkedveltetni, hogy a czár nemcsak a □ak újbóli megnyitását engedte, hanem ő maga lépett be a szövetségbe Böber kalapácsvezetése alatt.

Élt aztán a sz. kőmivesség egy fényes korszakot Oroszországban, mig 1822. évben egészen váratlanul

egy császári ukász által az egész orosz birodalomban eltöröltetett.

Böber János hive maradt a svéd rendszernek egészen 1814-ik évig. A szabadkőmiveség ujbóli feléledése után Sándor czár alatt az előbbi tartományi nagy□, alkalmasint politikai aggályok miatt, nem állítottatott vissza, hanem helyébe az ugyancsak svéd rendszerü u. n. Directorialis Nagy□ lón felállítva — Wladimir a rendhez czime alatt; — ezen Nagy □nak nagymestere Böber János volt említett 1814-ik évig.

Tudva levő dolog, hogy a svéd rendszernek jellemző tulajdonsága a kizárólagosság; ő a maga rendszerén kívül más rendszert nem ösmer el valódi sz.: kőmivesinek. Szerinte csak ő van a helyes akták, a helyes tralidiók és a helyes tanok birtokában.

Csalhatatlan felismertető jelnek tekinthető tehát, midőn egy a svéd rendszert követő testv.:, vagy egy□ ezen kizárólagosságról lemond, hogy belsejében a svéd rendszerrel szakított.

Oroszországban I. Sándor czár uralkodása alatt sokféle sz.: k.: rendszer honosította be magát, melyek egymással nem épen legjobb egyetértésben voltak. Lelkes kőmives testvérekben keletkezett tehát az eszme egy közös Nagy□-t felállítani, mely teljes rendszerszabadságot hirdetvén, valamennyi, bár különböző ritusi □okat főhatósága alatt összeegyesítse. Ilyen eklektikus nagy□ létre is jött 1815-ik évben Astraea czime alatt, és Böber János ezen eklektikus nagy□ lelkes hive és pártolója lett.

Bátran állithatni tehát, hogy Böber János élete utolsó stádiumában hátat fordított a svéd rendszernek és egyszersmind a keresztényi szabad kőmiveségnek — és hive lett a humanistikai irányu sz.: kőmiveségnek.

Buek Vilmos Henrik a hamburgi nagy□ nagymestere volt.

Ezen a Schröder-rendszert követő nagy□ iránya sokkal ösmeretesebb, mintsem sokat bizonyítgatnom kellene, hogy nagymestere a humanistikai iránynak hive volt.

Bátran mondhatjuk tehát, hogy mindhárom, kinek kezein egyedül utolsó 70—80 év óta a kézirati másolat átment: Böber, Buek és Merzdorf a humanistikai irányt követték a szövetségben; Böber szabadkőmivesi pályájának végén, Buek és Merzdorf mindig.

*

*

*

Merzdorf t.: nem szoritkozott a kiadott titkos Statumok fordítására, mint a kiadott mű czime szerényen mondja, hanem irt hozzá egy igen tanulságos, szép és alapos értekezést, melyben az olvasót a XIV. század elején megszüntetett templariusi rend története és ösmeretes tragikus kimeneteli processusa iránt tájékoztatván, továbbá kitűnő átnézetet nyujtván azon különböző sz.: k.: és nem sz.: k.: csoportok felett, melyek vagy a rend egész- vagy részbeni folytatásának, vagy ennek kebelében állítólagosan kultivált titkos tanak és traditiók öröklőinek magokat vallották és vallják, foglalkodik a kérdéssel: Való-e, mit a kézirati másolat magáról állit: hogy a vatikani archivumban őrzött eredetiről másoltatott, és így csakugyan birt a templariusi rend titkos Statumokkal és pedig azokkal, melyek a kéziratban foglalvák, vagy állunk-e itt megint egy mistificatióval szemközt, milyen több a mult században, de még a jelen században a sz.: kőműveség kebelében produkáltatott?

És csakugyan, ha sikerül kideríteni, hogy a kézirati másolat, melynek kiadását Merzdorf ellátta, nem koholt irat, és eredetije valósággal a vatikani archivumban a templ. rend elleni per aktái közt léteznek, akkor nagy világosság árad ki a sz.: kőműveség homályos multjára, mely — létezett és még létező sz.: k.: rendszerek ködös hagyományait megsemmisíti, de egyzersmind ama bizonyos, különösen Németerszágban tanyázó és lármázó sz.: k.: táborban magát érvénye-

sítő szellemi fenhajázáságot, mely minden sz. k. tradíciót, mely az angol nagy□ alapításának idején tul visszafelé terjed és nem áll meg a Werkmaurerek és Steinmetzek mellett, Schwindeleinak mond, mely különösen a kegyeletet a templariosok, mint a sz. kőmivesi eszmék hajdani depositariusai iránt g u n y o l j a, — mérsékelni képes.

Ugyanazért nem csudálni, hogy az előttünk fekvő mű a sz. k. világban nagy érdeklődést keltett.

Nézzük meg mi is közelebről e titkos Statumok tartalmát.

A Merzdorf által könyvének adott czim: „Die Geheimstatuten des Ordens der Tempelherren“ nem vág egészen össze magával a kézirati másolaton olvasható czimmal: „Monumenta ad disciplinam arcanam fratrum militiae Templi.“ „Emlékek a templom hadakozó testvéreinek titkos tanáról.“

Ezen czim: „Monumenta ad disciplinam arcanam“ stb., feltéve, hogy a másolat nem mistificatio, nyilván nem másoltatott az állítólagosan a vatikáni archivumban őrzött eredetiről, hanem készítettett vagy maga a másoló, vagy a másolat későbbi birtokosa által. Hasonlókép kétségtelennek tekinteni lehet, hogy a „monumenta“ mindjárt felsorolandó egyes részei elején olvasható széljegyzeti hivatkozások a procesusi aktákra u. m. „Acta inquisitionis contra ordinem militiae Templi Cod. XV.“; „ugyanigy Cod. XXIV.“, „ugyanigy Cod. XXXI.“ és megint „ugyanigy Cod. XXXII.“ csak az illető állítólagos másolótól származik. S végre kétségtelen az is, hogy feltéve, hogy csakugyan a vatikáni archivumból kikerült másolattal van dolgunk, az illető nem másolt egy iratból, hanem lévén előtte az összes periratok, kiválasztott belőlük egyes iratokat, összesen négyet a „disciplinae arcanae monumenta“ összeállítására.

A peraktákból kiválasztott négy irat következők:
I. „Regula pauperum commilitonum Christi templique Salomonis.“ „Krisztus és a Salomoni templom szegény hadtársainak regulája.“ II. „Statuta secreta, quae fratribus Electis de militia templi tradiderunt, prout acceperant ff. Ragerius de Montagu, Praeceptor Normaniae et Robertus de Baris, Procurator Maisnagiorum in Normania.“ „Titkos Statutumai a templariusi rend Electi testvéreinek, melyeket a tt.: Roger de Montagu, Normandiának praepceptoras Robert de Baris, a normandiai rendházak procuratoras, úgy átadtak, mint maguk kapták.“ III. „Liber Consolamenti, sive statutorum secretorum, quae pro fratribus Consolatis de militia templi in unum corpus collegit magister f. Roncelinus.“ „A Consolamentumnak vagy a titkos Statutumoknak könyve, melyeket a templariusi rend Consolati testvérek számára összeállított mester Roncelinus testv.“ IV. „Rotulus signorum secretorum digestus a magistro fratre Roncelino.“ „Jegyzéke a titkos jeleknek, melyeket összeállított a mester Roncelinus testvér.“

Érdeemes még megjegyezni: A szóban forgó kézirati másolat szerint a Troesi egyházzsinaton 1128. megerősített regulat és az 1145. hozzá alkotott függetelék egy Tremelay Mátyás nevü testv. 1205-ik évben, az Electusak titkos Statumait egy Szent Omari Bern. nevü testvér 1252-ik évben és a Consolamentum könyvét, valamint a titkos jelek jegyzékét egy Samford nevü testvér (angol) 1240-ik évben irták le.

Ha tisztában vagyunk az iránt, hogy, feltéve, mikép valóságos kézirati másolattal és nem koholmányal van itt dolgunk, maga a másoló állította össze a négy iratot, melynek vagy ez vagy más a collectivezimet. „Monumenta ad disciplinam arcanam“ adta, méltán csudálkozhatnánk, hogyan kerülhetett e collectioba a templariosak közönséges regulája, mely

épenséggel nem volt és nem lehetett az állítólagosan létezett disciplina arcanának egy része.

Ezen regula egy érdekes vegyüléke ugyan a valósi és katonai szellemnek, mint maga a templariusi rend már kettős természeténél fogva, hogy a hadakozó lovagok egyszersmind jámbor szerzetesek, kiváló érdeket keltő jelenség. Azonban a legskrupulosabb r. kath. lelkiismeret még a középkorban sem találhatott ezen regulában olyas valamit, a mit nem helyeselhetett, a mit titkolni kellett volna; a mi különben másképen nem is lehetett, lévén ezen regulának egyik alkotója a híres Clairvauxi apát Szent Bernát!

Engedjék, hogy ezen regulából néhány jellemző intézkedést kiemeljek. Szigoruan rendeltetik, hogy a testvérek, mikor nem hadakoznak, szakadatlan komoly munkákkal foglalkodjanak. Csak háromszor hetenként szabad hust enni. Nem szabad leveleket írni senkinek, saját szüleinek sem, a mester engedelmé nélkül, hasonlékép nem szabad leveleket fogadni a mester beleegyezése nélkül, sőt a mester beleegyezésével is fogadott levelet csak annak jelenlétében szabad olvasni. A mester beleegyezése nélkül a rendházból kijárni tilos. Egy társ kísérete nélkül utczára járni nem szabad. Végső eseteket kivéve, az utczán járó testvérnek senkivel sem szabad beszélnie. Két-két testvér étkezik közösen; a borratiot azonban mindegyikük külön kapja. Ha a refectoriumban közös étkezés tartatik, általános hallgatásnak kell uralkodni; ha valakinek mégis halaszthatlan közölni valója van, tegye azt jelekben, s csak ha a jelek értelmét még nem tudja, teheti halk szóval. Női személyt, ha saját anyja vagy nővére is, csókolni nem szabad. Ha egy testvér utazik és éjre oly helyre jön, hol a rendnek háza nincs, csak jó hírben álló házba szabad beszállania; mindenestre csak égő lámpa mellett szabad hálnia. A rendben alkalmazott káplánok egyébb javakban, mint

ruházatban és élelmezésben nem részesülnek, szabadságában áll azonban a mesternek az illetőnek szeretetből valamit juttatni. A mester beleegyezése nélkül senkitől, még saját szülőitől sem, ajándékot elfogadni nem szabad; a mester lovakat, fegyvereket és bármi mást bárkinek saját tetszése szerint ajándékozhat. A lovagok csak fehér, a többi fegyveresek és szolgák csak sötét színű köpönyegeket viselhetnek: mindjájuk köpönyegein azonban egy vörös kereszt ragasztva legyen.

A rend pecsétje egy lovat, melyen két lovag ül, mutasson, annak emlékezetéül, hogy a rend alapítói: a mester Hugo és a testv. Sz. Omeri Godofred oly szegények voltak, hogy egy közös lóval beérni kénytelenek voltak. A rend zászlóján egy fehér és fekete kereszt legyen; mert a templom testvérei mint Krisztus barátai tiszták és jóakarók, mint ellenségek pedig feketék és rettenetesek.

A regulának többi, kiváló vallástermészetű intézkedései: a bőjt, mischallgatás, a római pápa és a jeruzsalemi patriarcha iránti engedelmesség körül minket itt nem érdekelnek.

A regulának authenticitása minden kétségen felül áll.

Ismételjük a kérdést: hol van itt csak legtávolabb nyoma egy disciplina arcanának?

A disciplina arcana tehát kezdődik csak a Monumenta II-ik részétől, az Electusok titkos Statumaival. S az Electusok Statumai és a Consolamentum könyve csakugyan esodálatos, és — feltéve, hogy nem egy mistificatio előtt állunk, bámulatunkat is — mély tiszteletünket keltő dolgokat tartalmaznak!

Tudvalevőleg vádolták a templariusokat több bűntettekről: hogy Krisztustagadók, hogy kigunyolják a keresztet, hogy megvetik a sacramentumokat, hogy titkos szertartásaikban bizonyos a szemérmert sértő cselekedeteket visznek véghez, hogy egy bálványszerű —

Baphomet neve alatt ösmeretes — Symbolumot isteni tiszteletben részesítenek.

A gazdag, és különösen Franciaországban számos jószágokkal bírt rend a szép Fülöp pénzszomjának csett áldozatául.

Ezt elvitázhatlan történeti ténynek tekinték.

Több évszázadon át tartotta fen tehát magát a hagyomány, hogy valamennyi a templariusok ellen emelt vád koholt, hamis volt, mely tradíciónak alapforrásául szolgálhatott a tény is, hogy az utolsó Nagymester Molay Jakab és a rend más főméltóságai, kik az ellenük emelt vádakra beösmerő vallomásokat tevén, élethossziglani bezárásra elítéltettek, ezen ítélet nyilvános kihirdetésénél Párisban összeseregelt nagy néptömeg előtt a tett beösmerő vallomásokat mint tortúra által kicsikartakat deszavoilták, a rend ellen emelt vádakat tagadták és az ellenük hozott büntető ítélet ellen ünnepeyesen protestáltak.

Ezen glorificáló hagyománynak tulajdonítható, hogy a mult században oly sz.: kőmivesi körök, melyek a sz.: kőmiveségben meglevő eszményi irányt igen, de nem a benne lerakva levő humanismusi és szellemszabadító eszméket felfogni képesek voltak, a sz.: kőmiveséget oly irányban hozták kapcsolatba a glorificált templariusi renddel, hogy a templariusokat szigorú, kifogástalan kath. keresztényeknek tartván, kik azonban a romlott erkölcsű, világi hatalomra vágyódott papi hierarchiának és első sorban a római pápának opponáltak, a sz.: kőmiveséget vagy mint az egész templariusi rend — a Hundféle rendszer —, vagy csak egy ágának — a Starkféle klerikatus, a svéd rendszer — folytatását tekintették.

A hirt, hogy a templariusok titkos Statutomokkal bírtak, és pedig olyanokkal, melyek nemcsak tele vannak haeresiával, hanem tesznek tanúságot a rendben beharapódzott erkölcstelenségről, ép oly koholmánynak tar-

tották, mint a többi a rend ellen emelt vádakat, melyeket Molay és társai a párisi nép alatt nyilvánosan és ünnepélyesen tagadásba hoztak, illetőleg visszavontak, mely nyilvános és ünnepélyes visszavonások Molayt és társait a máglyára vitték. A titkos és gyanus tartalmu Statumok létezését annyival inkább lehetett tagadásba hozni, minthogy nemesak a titkos Statumokat senki sem látta, hanem még a vizsgálati iratok is évszázadokon át napvilágot nem láttak.

Mikor az újabb és legújabb korban a templariusok elleni per részletei mindinkább nyilvánosságra hozattak, megváltozott a jelenet.

A peres vizsgálat, inquisitio a XIV-ik század elején uralkodott törvénykezési fogalmakhoz képest meglehetősen alapossággal és bizonyos mértékig részrehajlatlansággal is vezetettet; vezetettet pedig több országban egyszerre: Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban stb. Az adatok és bizonyítékok egész halmaza kétségkívülivé tette, hogy a rend ellen emelt vádak lényegükben valók voltak: kitünt, hogy csakugyan a két világrészben, Ázsiában és Európában kiterjedt rend kebelében szűkebb, egymással folytonos érintkezésben állott szövetkezetek, titkos káptalanok léteztek, melyekben a r. kath. vallással ellentétes vallástanokat vallottak és terjesztettek, hogy e titkos káptalanokban saját szerű szertartásos cultust műveltek, melynél a kereszt beköpcése és lábbal taposása előfordult.

Az sem maradt kétséges többé, hogy a nyilvánosan vallott és követett regula mellett egy titkos regula is létezett, persze a szűkebben szövetkeztek számára. Egy szóval: tagadhatlan ténynyé vált, hogy a templariusak a XIII-ik és XIV-ik század kath. egyházi szellemével titkos ugyan, azonban annál veszélyesebb hadi lábbon álltak.

Hogy minden elővigyázat mellett ezen eretneki szellem a templariusok külső tetteiben is nyilvánult,

különösen, hogy az egyház által irtalmatlanul üldözött sectákkal, a mohamedanusokkal és zsidókkal szemközt türelmes magaviseletet követtek, hogy a külső vallási szertartások és szerzetes askétikai szabályok irányában, melyeket bensőleg megvetettek, a közönyt eléggé palástolni nem tudták, sőt bizván abban, hogy egy majdnem 20,000 tagból álló, két világrészben elterjedt, ropant gazdagsággal rendelkező, szigorú fegyelem és ügyes organisatio által hatalmas testületet képeznek, palástolni nem is igyekeztek — mind ezt majdnem matematikai valóságnak elfogadni kell, és így azt is, hogy a felfogás szerint, mely a XIII. és XIV. században társadalomban jó erkölcsüségről létezett, az egyik vádpont, mely szerint a templariusok erkölcsiség tekintetében roszhirűek voltak, teljes alappal bírt.

Vége lett a glorificáló fénynek, melyet évszázadokon át a hagyomány a templáriusok fejei körül font.

A némely sz.: k.: rendszerekben cultivált hit a templariusok kereszténységének kifogástalanságában elenyészett, mint a köd a nap sugára előtt, és kik a sz.: kőművéségben ezen hitet még tovább fenntartották, nevetség tárgyává váltak.

Különösen a magas fokok jelenkorbeli ostromlói a sz.: kőművesi szövetségben nekik estek ezen a történeti buvárlás által kiderített fent elősorolt tényeknek; a glorificált templáriusi rendből csináltak egy a gazdagság, semmittevés által elpuhult, nagy hatalma által elbizakodott, undok erkölcstelenségbe sülyedt bűnbándát, melytől minden nemes eszme idegen volt, és így képtelenségnek mondják a lehetőséget, hogy a templáriusi rend titkos káptalanai, vagy, mások szerint, a rend klerikalisai magasabb eszmék depositariusai voltak, hogy akár a sz.: kőművéség előnyomai a templáriusi rendben, akár a templáriusi rend utónyomai a sz.: kőművéségben kereshetők és találhatók legyenek.

Allítsuk, a mondottakat összefoglalva, a fentnevezett két irányt egymás mellé: Ott a templariusi rend kifogástalan keresztényisége, eszményi életiránya és ártatlansága dicsőítve, ellenben a rend üldözőinek pénzsomja és aljas eljárása kárhoztatva; itt a templariusi rend állítólagos elvetemedettsége és erkölesi elkorcsosulása miatt megsemmisülési sorsát kiérdemlőnek tekintve, üldözői eljárása pedig teljesen igazolva.

Nyomoruság ott, nyomoruság itt, csak a rész változva, melyen e nyomoruság van.

Ha a Merzdorf t.: által kiadott, előttünk fekvő titkos Statumok a valódiak — mert hogy a templ. rendnek titkos Statumai voltak, ezen a jelenkorban már nem kételkedik senki — akkor a templariusi rend története és tragikus vége egy i k r é s z e n és a kath. egyház és a kir. hatalom képviselőinek üldöző cselekedetei m á s i k r é s z e n, egy antik görög tragödia gördül fel előttünk, melyben a szerephősök egyaránt megérdemlik részvétünket, a cselekedet rugói senki részén absolut roszak, és megrendülve hajolunk a Chorus által előttünk tolmácsolt fatum előtt!

*

*

*

Es most engedjük magunkat át ezen titkos Statutumok közvetlen benyomásának.

„Incipiunt Statuta secreta, quae fratribus Electis de militia Templi tradiderunt, prout acceperant, ffr. Rogerius de Montagu Praeceptor Normaniae et Robertus de Barris Procurator Maisnagiorum in Normania.“ „Kezdenek a titkos Statutumok, melyeket a templariusi rend kiválasztott testvéreivel Rogerius de Montagu, Normániának Praeceptora és Robertus de Barris, a normaniai rendháznak Procuratora, testvérek úgy közöltek, mint ők magok megkapták.“ Tehát a templariusi rend ezer meg ezer tagjai közt voltak kiválasztott tagok, kik titkos Statutumok alatt állva, magok közt szűkebb titkos szövetséget képeztek.

A kiválasztottak titkos Statutumai 30 szakaszból állva, mindegyik szakasz külön, u. n. rubrummal — mint a modern nagyobb szabásu törvényalkotásoknál is előfordulni szokott — el van látva, mely a szakasz tartalmát röviden jelzi. (A 30 szakasz rubrumai következők: 1. a legujabbi időkről; 2. a kiválasztottak titkos káptalanairól; 3. a káptalan tartásának módjáról; 4. a testvérek összehívásának módja a titkos káptalanba; 5. milyképen nyeredők meg belépésre — a kiválasztottak sorába — az Antichristus Synagogájához még ragaszkodó testvérek; 6. milyképen tovább hatni még reájuk és milyképen nyugtalanítandók meg; 7. mit kell velük még tovább megértetni; 8. a rend közönséges reguláját megvető testvérek a kiválasztottak sorába ne

vétessenek fel; 9. a trivis és quadrivisban járatlan — egészen tudatlan — testvérek ne vétessenek fel; 10. Arefast utódait a kiválasztottak közé felvenni tilos; 11. mily módon vétessenek fel a testvérek (a kiválasztottak közé); 12. milyen esküt tegyen le a felveendő testvér; 13. az eskünek megerősítéséről; 14. Christus megvetőiről; 15. a Statumok közzétételéről tilalom; a káptalan berekesztése és a különböző felvételi módokról; 16. hányszor az évben a titkos Statutumok a testvérek előtt magyarázandók; 17. a kiválasztottak törvénye és tana; 18. az Antichristus Synagógájáról; 19. a kiválasztottak kegyelméről; 20. a kiválasztottak hitéről; 21. a kiválasztottak szabadságáról; 22. a bőjtölésről; 23. a kiválasztottak érintkezése a hitetlenekkel; 24. a kiválasztottak utazásairól; 25. a közönséges regula megtartásáról és gyónásról; 26. a kiválasztottak jogáról a házak kormányzásában; 27. műhelyek és egyéb titkos intézetek létesítéséről; 28. a könyvtárak és a tanulmányokról; 29. árulás és esküvésről; 30. a kiválasztottak haláláról és eltemetéséről.)

Az első szakasz rendeltetése nyilván: az olvasóban vagy inkább — feltéve a Statumok valódiságát — a hallgatóban komolyabb és emelkedettebb kedélyhangulatot előidézni, a Statutumok olvasása vagy inkább meghallgatása számára. Így szól:

Halgassátok, legdrágább testvérek, szánknak szavát és fogadjátok fel szivetekbe, a mit Isten szellemével hozzátok szólunk; mert beteljesedett az idő, melyet a „szentek“ előkészítettek. Bánjátok meg bűneiteket vakságtok és tévelygéseitek miatt; az Isten országa közel van hozzátok is, kik megkeresztelve vagytok nem vízben, hanem szentlélekben és tűzben.

A kiválasztottak törvénye és tana. (17-ik szakasz): Tudjátok meg, ti kiválasztott testvérek, hogy törvényünk és tanunk, melyeket atyáinktól (szellemi értelemben véve; s a j á t m e g j e g y z é s e m) és mestereinktől tul

a tengeren (Ázsiában ; saját megj.) megkaptunk, sem az Evangelium parancsolatainak, sem az Apostolok rendelkezéseinek ellent nem mondanak. Mert ezek — törvényünk és tanunk — következők : A világfiségről lemondani, a hust vágyaiban zabolázni, tolvajokat, uzsorásokat, rágalmazókat, kurválkodókat, rablókat üldözni, munka által, legyen ez kézi, vagy szellemi, életfentartást keresni, becsületes embert meg nem károsítani, mindazokat pedig, kiket buzgóság lelkesít tanunkért, szeretettel ölelni, inkább Istennek, mint az embereknek engedelmeskedni.

Ha ezeket megtartjuk, nincs szükség a sacramentumokra, melyek az Antichristus Synagogájában árultatnak, ha pedig megszegjük, ama sacramentumok üdvösségünkhöz semmivel sem járulhatnak. Ez igazolásunk összefoglalatja, melyhez új szertartások használása hozzá semmit sem adhat, mert minden apostoli és evangeliumi tan evvel befejeztetik.

A kiválasztottak kegyelméről (19. szak.): Megírva van : Kiválasztottam magamnak hétezer férfit, kik Baal előtt térdüket nem hajtották. Mi is, — a kiválasztottak — ezen utolsó időben a maradékok, kiválasztás szerinti kegyelemből befogadva vagyunk. Bekövetkezett a kiválasztás, míg a többiek szemektől megfosztva vannak, mint megírva van : Rajtuk is betört a sötétségnek éjje, azonban a kiválasztás napja megérkezett. Vessük tehát el magunktól a sötétségnek műveit, melyeket Antichristus Synagogájában miveltünk, és vegyük magunkra a világosság fegyvereit és legyünk egy test és egy lélek, a hivatás egy reményében, kiknek mindnyájunknak egy urunk, egy hitünk, egy szellemi keresztele-sünk, egy istenünk van, a mindenségnek atyja, ki mindnyájunk felett, mindnyájunk által és mindnyájunkban van.

A kiválasztottak hitéről (20-ik szakasz): Miatán ti a kiválasztott nemzedék, a kir. sacerdotum, a szent

község, a tulajdonnak népe vagytok, melyben sem Zsidók, sem szabadosok, sem Rómaiak, sem Saracenok, sem ember, sem néember nincsen, hirdetjük nektek az egy Istent, ki kinyilatkoztatta magát ezen világ által és benne minden által, melyben élünk, mozgunk és vagyunk.

Mi hirdetjük is nektek az Isten benszüilött fiát, ama valódi Christust, a ki örökétől Istenben és Istennel volt, a ki nem született soha, sem nem szenvedhetett, sem nem halhatott, kinek minden az égben és a földön látható és láthatlan megadva van, ki Mária fiának lelkét megélnkítette, míg a földön volt, kit azonban a világ meg nem ösmert, mert az állatias emberek meg nem értették, mi a szellemi.

Jesusról, Josef és Maria valóságos fiáról bizonyosnak tekinthetitek, hogy minden, a mit tanított, a mi szentségest tett, mely csudákat véghez vitt, csak ama valóságos Christus ereje és virtusánál fogva tett, ki örökétől Istennek emanatiója, időlegesen Jesus lelkével egyesült, sohasem azonban maga testként nem jelentkezett. Mert azonban Maria fia, bár igazságos és szent és semmi bűnben nem részes, mégis keresztre feszítettett, tiszteljük őt Istenben és imádkozunk hozzá; a keresztfát azonban ama állat jelképezének tartjuk, melyről az Apokalypsiában olvastok, és a szentség megszentelésének.

Egyébként mi, kebelünkben lévén a törvény a szent szellem által megírva, sem nem vágyódunk földies dolgok után, sem nem hisszük állatias gondolkozásu embereknek állatbőrre irt meséiket. Mert miután tudjuk, hogy a szent propheták némely beszéde az isten szelleme által sugalva, némelye azonban ezen világ gonosz szelleme által, az Apostol intését követjük: Vizsgáljatok mindent, a jót tartsátok meg.

A kiválasztottak szabadsága (21. szakasz):
Ha ti, o testvérek, a szellem által vezérelve vagytok, az Isten bennetek élő szelleme által, akkor már nem

álltok a törvény, hanem a kegyelem alatt. A szellemnek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, türelem, jó indulat, jóság, szenteség, hit, alázat, önmegtartóztatás, lélekszüzeség. Mindezek ellenkezője nem alapul a törvényben. Megszabadítva a halál bilincseitől, melyekben feküdtetek, megújult szellemmel szolgáljatok a régi írásnak.

Mielőtt a kiválasztást eme szabadságra megnyerétek, fogva voltatok a törvény alatt. Tehát ama Regula Christusban nevelőtök volt, hogy általa igazolva és kiválasztva legyetek. Azonban mihelyest titeket a kiválasztás megér, már nem vagytok nevelő alatt, hanem megkaptátok az Isten fiainak szabadságát. Midőn most az Istent megismertétek, és az Isten titeket, már ne forduljatok többé a törvény gyenge és szűk kezdetlegességéhez és az Antichristus Synagójához.

Mindezek ellenében, melyeket eddig hallottunk, áll az Antichristus Synagója, melyről a Statutumok (18-ik szakasza) a következőt mondják:

Vigyázzatok, drága testvérek, hogy titeket senki félre ne vezessen. Mert vannak sokan, kik mondják: mi Krisztus-é vagyunk, mi valljuk Christust, azonban hazudnak, mert az Antichristust vallják és hirdetik, a valódi Christust pedig bűnökkel beszenyezett életük által tagadják. Azért emlékezzetek, hogy nem a dogmáknak szavaiban van az Isten országa, hanem az erényben; hogy nem evés, ivás az Isten országa, hanem az igazság, a béke és a szentlélekbéli öröm, és hogy nem külső szertartások követése alatt jön az Isten országa, és hogy azok, kik mondják: lám itt van, lám ott van, hazudnak, mert az Isten országa *m a g a t o k b a n* van. Fogadjátok tehát valóznak, hogy a valódi Christus egyháza Sylvester pápa idejében az Antichristus

Synagogájává változott és Petrus Rómája Ujbabilonná, Baal városává lett.

Innen — t. i. Rómából — keletkeztek amaz hajdan Pharisaeusok, jelenleg hamis Propheták a népben és ama hazugságmesterek, kik a tanszékekben és a Conciliakban ülnek és a kárhoztatás halmazát behozva, tagadják a valódi Istent, ki őket megváltotta. De azért az Isten parancsolata legyőzhetetlen marad, mert ők csak emberek véleményeit és parancsait hirdetik, és, magok vakok, vakoknak vezetői, csak ajkaikkal imádják Istent, kitől szivük távol van.

Látjátok őket, mint összehordanak nehéz és elviselhetlen terheket és rakják az emberek válaira, melyeket ők magok ujjukkal mozdtítani sem hajlandók; mint teszik műveiket, hogy az emberek lássák; mint elzárják az emberek előtt az Isten országát, melybe magok sem lépve másokat bejönni sem engednek; mint tartanak hosszú beszédeket és keresztüljárnak tengereken, országokon, hogy proselytát nyerjenek, kit azonban, ha megnyerték, a kárhoztatás fiává tettek; mint mindenben mázolt sirokhoz hasonlitanak, külsőleg az emberek előtt igazságosoknak látszók, bensőleg azonban tele vannak képmutatással és igazságtalansággal; mint építenek sirboltokat a martyroknak és felállítanak siremlékeket a szenteknek, ők magok azonban minden szentet üldöznek és mindenkit martyrrá tesznek, ki; nézetük szerint az isten parancsaival ellenkezve, szavát emeli.

Láttuk eddig a kiválasztottak belsejét, gondolat és eszmevilágát; forduljunk most a Statumok ama részéhez, mely a kiválasztottak külsőjét és használt eszközeit mutatja.

(2. szakasz): Ha valaki Priornak, Praceptornak, Procuratornak, Visitatornak vagy Mesternek, — a rend

dignitásainak fokai — megválasztatott, legyen azon, hol neki illőnek mutatkozik, titkos káptalant alapítani és alkalmas testvéreket, kiket erre méltóknak tart, a kiválasztottak számába felvenni. A már létező régiebb titkos gyülekezetek értesítését mulasztani nem szabad.

(3. szakasz) A káptalan a rendház termében, refectoriumában vagy templomában az éj beálltával, miután a ház többi lakói távoztak, tartassék meg. A kiválasztott testvérek úgy gyülekeznek a titkos káptalan megtartására, hogy a ház vagy a templom minden ajtait bezárják oly erősen, hogy senkinek ne lehessen oda jutni, sem hallani, sem látni valamit, mi a káptalanban előfordul. Őr állitassék a ház vagy a templom tetejére, ki vigyázzon, hogy senki ne közeledhessen a helyhez, melyen a kiválasztottak együtt vannak.

(4. szakasz) Reggel — a nova után — titkos jel által értesítettnek a kiválasztott testvérek a legközelebbi éjjel megtartandó titkos káptalanról, melyből elmaradni senkinek szabad; csak a halál szolgálhat elmaradás mentségeül.

(9-ik szakasz) S mert a tudatlanság, e kutfeje az oktalanságnak és a szív durvaságának, egyszersmind a legtöbb tévedésnek kutfejeként ösmertetik, szigoruan rendeljük, hogy a templom testvérei, a clericusok és a laicusok közül senki ne vétessék fel a kiválasztottak sorába, a ki nem legalább a trivium és quadriumban oktatást nyert.

(11. szakasz) A meghatározott éji órában, öltözve mint kiválasztottak és az övvel övezve, gyülekeznek a testvérek. A zsoltár: „Mily szépek sátraid Jakab“ befejezésével kérdés intéztetik a felveendőhez, hogy kicsoda. Hozatik tudomásra, milyen értesítések érkeztek be tudománya és megtérítése fölött. Ha az összes jelenlevők őt a felvételre méltóknak találták, utasítás adatik a bevezetőnek, hogy vegyen maga mellé két tanut és vigye

a Candidatust a káptalanba. Egy félre esső kamarában e három — szóval és írásban egy szigorú esküt vesz ki a Candidatustól, melyben fogság, sőt halálbüntetés terhe alatt megígéri, hogy mindent, a mi vele felvételeig történni fog, titokban tartand. Az eskü letétele után levetköztetetik ing és nadrágig és a káptalan ajtajához vezetetik.

Itt, vagyha a felvevőnek úgy tetszik, az oltár mögött, vetközzék le egyik vagy mindkét tanu és a bevezető parancsolja a Candidatusnak, hogy esókolja a tanukat szájra, köldökre, a hátgerincez végére, sőt, ha a felvevő követeli, a szeméremtagra is. Ha a Candidatus ezt tenni vonakodnék, vagy az actusnál valami illedelmetlent mondana, vagy valami kételyt árulna el, vezetik azonnal a konyhába vagy a pinczébe és színlelt szertartásokkal veszik fel, mondván neki, hogy valósággal felvéve van. Ilyen, ki vagy balgának, vagy veszekedőnek mutatkozik, soha sem foglalhasson helyt a kiválasztottak közt. Ha azonban békésen, komolyan és derékesen, habár szemérmesen esókolt, nyitassék a káptalan ajtaja és a valódi felvételhez nyerjen bocsátást.

(A 12. szakasz a felvétel módját következő kép folytatja) A bevezető, a tanuk és a Candidatus belépése után a felvevő a zsoltárt „S Isten áll fel, hogy ellenségei szétmáljanak“, intonálja és a testvérek felváltott korusban éneklük végig. Aztán letérdepel a Candidatus a felvevő lábai mellé és a balkezet a melre téve és a jobb kezét az égfelé emelve (és pedig úgy, hogy a mutatóuj kifeszítve a magasságba nyuljon, míg a többi ujak bebajtva vannak) esküszik, hogy örökké és megszeghetetlenül elhalgatni fog mindent, bár mit lásson és halljon itt. Esküdjék is, hogy hiszi és mindig himni fogja a teremtő istent és bennszülött, soha meg nem halt, de meg sem hallhatott fiát, az örök szót (logos), mely sohasem született, sohasem szenved-

dett, sohasem feszített keresztre, sohasem meghalt és a halottakból soha felnem támadott. Esküdjék végre gyűlöletet és megmásíthatlan ellenességet a világi tyranisok, Antichrisztus Synagogája, az új Babel azaz Roma iránt. (S a 13-ik szakasz a felvétel befejezését így adja elő.)

Mihelyett a Candidatus az esküt letette, valamennyi testvérek a keresztet, melyeket kezeikben tartottak, földre dobják, tapossák lábaikkal és leköpi. A Candidatus felhívatik, az eskü megerősítéséül hasonlót tenni. Ha ellenmondás nélkül tette, akkor a felvevő és a többi testvérek teszik reája kezeiket, és ez által a kiválasztottak sorába felvéve van és felöltöztetik a kiválasztottak öltözkével, mely egy fehér, legfinomabb posztóból készített alsó ruhából és egy vörös színű övből áll.

S most akarjuk a Statutomok még két szakaszát megismertetni, mint kiváló érdekűt számunkra, sz.: tk.:re.

A 24. szakasz következőkép szóll.

Midőn a háboruba, akár Keleten, akár Spanyolországban, mentek, viseljétek a háborut igazságosan és szeliden, csak a lenyomottak védelmére és a gonoszok büntetésére, semmi esetre azonban dicsvágytok vagy a fejedelmek uralkodási vágyainak kielégítésére vagy, a mi a leggyalázatosabb volna, préda szerzésére.

Ugy a nyílt csatában, valamint a fegyverszünet vagy békekötésnél emlékezzetek, hogy Istenetek a zsidók és szaracenusok Istene is, és hogy ezek, kiket a pápai szócsaplárok képmutatása a kereszténység ürügye alatt üldöz, a jog és igazsághoz hűbben ragaszkodnak és Isten előtt gyakran kellemesebbek, mint amazok, kik rendünk erényével visszaélnék inkább hatalmuk, mint az Isten dicsősége gyarapítására.

Mi helyeseljük, hogy minden rendházunkban, melyben több, kevesebb számban levő kiválasztott testvéreket tudtok, némely ideig maradjatok, hogy kiválasztatástok világosságát gyakori beszélgetés által gyarapítsátok vagy terjeszszétek. Hasonlókép emlékeztetünk titeket, hogy miután atyáink számos fiai különböző tájékokon elszórva tartózkodnak és különböző foglalatosságok- és mesterségekben fáradoznak, veletek közölt jelek által őket felkeresni igyekezzétek.

Ha valaki köztetek Orleans városába jön, alázatosan zarándékoljon a város falain kívül levő vesztőhelyre, hol az isteni tudomány dicsteljes martyrái Stephanus és Lisojus atyaink tíz fiaival Robert királyi ur és a püspökök parancsára máglyán megégették, és ünnepélje emlékezetüket. Ezért kérünk fel titeket Istenben legsürgetőbben.

27. szakasz : Ha a kiválasztott testvérek közül valaki a Priori vagy Praefectusi hivatalt nyerte, buzgón igyekezzék, hogy a ház műhelye, a mint titkos szertartásaink követelik, minél előbb berendeztessék, mire oly kőmives mester segélyét és művészetét használja fel, kit atyáink utódként megismert. Ha még idegen volna, fedezheti fel előtte, ha más különben ügyes, a kiválasztottság világosságát. Aztán pedig siessen a kiválasztottak titkos káptalanának berendezésével, hogy ennek okos szolgálata által az Isten világosága az Antichristus Synagogájának sötétségét majd elszéleszsze.

Rendeljük, hogy a ház káplánját minden dologban hajlékonyná tegye magának, és ha ez makaesnek vagy a kiválasztottság kegyelmére teljesen méltatlannak mutatkozik, kergesse el és hívjon mást helyébe. A káplán intései, ha alkalmazta magát, irányuljanak oda, hogy a testvérek, úgy a lovagok, mint a fegyveresek és a serviensek, gyónásukat minden más pap mellőzésével a ház főnökénél tegyék le, lévén neki megadva a hatalom,

őket minden bűneiktől, úgy az ösmertek mint a szemérem miatt elhallgatottaktól felmenteni. Ha némelyikben a felett kétely támadna, biztosságotok, hogy ilyen kiváltságot a templariusok főbbjei a legmagasabb pontifextól nyerték meg, a legmagasabb pontifex alatt azonban a valódi Christust, Isten fiát értsétek.

Mielőtt a kiválasztottaktól megválnunk, pontosítsuk össze emlékezetünkbe és képzeletünkbe a halottakat és látottakat — mert a statutumok egyszerű mondatai egyszerűséggel ugyan, de élénk rajzban vázolják élénk az alakokat és a helyzeteket, hogy szemcinkkel látni és kezeinkkel foghatni véljük.

Két világrészben elterjedt széles e nagy rend száz meg száz rendházaiban vannak gyűlpontok, melyek egymással folytonos érintkezésben vannak, mert, mint emléksziünk, valahányszor új gyűlpont támad, a régiek erről értesítendőek.

Mindegyik gyűlpont titkos káptalan — tagjai a rend legképesebbjei, legtanultabbjai — tudatlant felvenni tilos volt — és a kiválasztottak törvénye és tana szerint ítélve, legerköcsösebbjei.

Ezeket köti össze a mély tiokban őrzött közös tudat, hogy a keresztény világ erkölcsileg romolva, bálványimádásba — a kereszt isteni tiszteletbeni részestése — süllyedve, észtagadó dogmákkal — hogy isten született, szenvedett, meghalt és feltámadt — kábitva, haszonlessó, megtevesztő papok által az u. n. hitetlenek üldözésére — kik erkölcsileg jobbak és igazságosabbak az üldözőknél — bujto gatva és zsarnokoskodó világi fejedelmek által dicsvágyuk és hatalmuk gyarapítására kizsákmányolva van.

Köti össze őket továbbá a titokban őrzött közös tudat, hogy mindezen siralmas nyomoruságnak kutforrása az Antichristus Synagógája, az új Babel, Baal vá-

rosa és a világi fejedelmek zsarnoksága, mely közös tudat annál nyomasztóbb a kiválasztottakra, minthogy külsőleg az Antichristus főpapjának és a zsarnokok — francia királyok — hatalma gyarapítására rendelvek.

Azért ismét és ismét körülveszik magokat az ovatoság és a kiprobálás övével, míg a felvételt befejezik a Candidatus esküjével, hogy esküszik gyűlöletet és megmáshíthatlan ellenséget a világi zsarnokoknak és az Antichristus Synagógájának!

Ezen titokban őrzött közös tudattal párosítva jár egy jobb, erkölcsileg tisztább, esztelen dogmáktól ment, igazságos és türelmes keresztény világ eszményképének felállítása, eszményképnek mondjuk, mert a kiválasztottak magok sem hiszik ezen eszménykép tényleges valósíttatását; és azért vallják ugyan magokat kiválasztott nemzedéknek, kir. sacerdotumnak és szent községnek, de nem a szent tűz és a világosság terjesztésére, hanem a szent tűz és a világosság fentartására és megőrzésére.

És hogy befejezzük a képet, nem dicsekesznek a szent tűz és a világosság feltalálásával, hanem bemutatják magokat mint a szent tűz és világosság szerény depositáriusait, kik magok átvették tul a tengeren az „atyák“-tól, a „szentek“-tól, a jelenték-telen, faragatlan és faragott kőben dolgozó kézművesektől — és akaratlanul támad szellemi szemünk előtt saját kir. sacerdotumunk, a szinte önön magába visszavonult, nem a világ meghódítására, hanem az eszményiségnek saját kebelébeni mivelésére irányult sz.: kőműveség; akaratlanul ismerjük fel, nem ugyan a kiválasztottak sajátosságos cosmogeniájában és theologiai tanaiban, melyek számai az új Platonismus pantheismusába nyulnak, hanem igenis világosság keresésükben és erkölessiromlottság elleni undorukban, az anyagiaságba sülyedt társadalom közepette, magas eszmék cultiválására

egyesült, a kölcsönös testvéri szeretet övével körülfogott szövetségükben, egymás-sali érintkezésük, gyülekezéseik és felvételek formáiban, és végre — a Statutumok valóságát feltéve — az igénytelen kőművesekre visszavezető tradíciójukban testvéri szövetségünk XII-ik és XIII-ik században képmását!

S mégis, ha a Merzdorf t.: által kiadott kézirati másolat nem *mistificatio*, nincs még az eddigi közlöttekkel kimerítve a sz.: kőműveség és a templariusi rend közti rokonság képe.

Ezen kézirati másolat még egy szűkebb szövetséget vezet elénkbe a templariusi rend kebelében: a *Consolatusokét*.

A kiválasztottak szövetsége még teljesen áll keresztényi alapon: A keresztény világ az ő *objectuma*, az ő hitők keresztényi, erkölestörvényei az evangéliomok és apostolok rendelkezéseiből merítvék, habár adeptusait sejdíteni engedi már, hogy a keresztény vallás csak egyes individualis jelentkezési formája a mindenségben folytonosan magát kinyilatkoztató egy Istentől az ember elméjébe és kebelébe lerakott általános vallási eszmének és vallási érzelemnek.

Azért kárhóztatja a kiválasztottak szövetsége a türelmetlenséget, az u. n. hitetleneknek üldözését.

A mi azonban a kiválasztottaknál csak sejtelem tárgya, ez a *Consolatusok*nál már a bizonyosság tudatára emelkedik.

Ő előttük a keresztény vallás csak egy mulékony forma, mely idővel elvész, mint száz meg száz valásformák az emberiség kebelében már kivesztek, vallásforma, mely a *consolatusok* elméjéből szinte kivesszett már.

A *Consolatusok* könyvének 3-ik szakasza következőkép szóll:

A valódi vallásról. Hirdetjük nektek, testvérek, hogy érkezett az óra, melyben sem emez, sem amaz hegyen, sem Jeruzsalembe, sem Romában az atyát ne imádjátok. A szellem Isten, s ha ti Istené vagytok, imádni tartoztok szellemben és igazságban.

Emlékezzetek, hogy minden, a mit Jezus ama valódi Christus által beszélt, Istennek szelleme és élete. Mert az Isten szelleme az, mely éltet. Jézus husa nem használhat.

S a 4-ik szakasz így szól:

A Consolatusuk titka: Az Isten a szeretet és ki a szeretetben marad, marad Istenben és Isten ő benne. Mi beszélünk hozzátok Isten bölcsességéről titokban, mely Ujbabylon fiai előtt rejtve van, melyet azonban Isten leplezetni rendelt faragott és törött kőben dolgozó, alacsony kőművesek által atyáinknak, kik megint nekünk, fiainknak adták át dicsőségre és üdvösigre.

Ezen új tannak, hogy Isten és a szeretet egy és ugyanaz, practicus alkalmazását adja elő az 5-ik szakasz: Ti azonban — ellentétül az előbbi szakasz végén Ujbabylon fiaiban kárhoztatott szeretetlenséggel — ti azonban Isten mezeje, háza és temploma, kik fölépülve vagytok a régi idő bölcsei és szentjei alapján, emlékezzetek, hogy Isten előtt személyek tekintélye nincsen. Nyugtalanlás és félelem minden ember lelkének okoz bajt, legyen az keresztény, zsidó, görög, sőt szerezsen is: dicsőség, tisztelet és béke mindenkinek jól esik, a zsidónak úgy mint a kereszténynek, nem kevésbé a szerezsennek, mint a görögnek.

Számatokra ne legyen tehát a szeretetben különbség Zsidó, Görög, Római, Szerezsen, Frank és Bolgár közt, mert mindnyájuknak egy az uruk, gazdag mindnyájuk iránt, kik esedeznek hozzá, mert mindenki, ki az Isten nevében esedezik, üdvös lesz.

Mily szépen van itt kifejezve — az emberek egyenlősége!

A 8. szakasz így szól:

Azoknak, kik a Consolatusoknak éjji káptalan-üléseihöz bocsáttatnak.

Intünk titeket, testvérek, hogy tartsátok hiven fen a „szentek“ közösségét. Mert a „szentek“ az egész földkerekségen szét vannak szórva, hogy az Isten országa a mysteriumokban elterjedjen a nap felkelésétől alászállásaig.

Vándorlástokban messze tájékokon találkozni fogtok minden népben igazságosakkal, kik szívükben hordják kiválasztatásunk kegyelmét és Consolamentumunknak világosságát. Hozzánk tartoznak, ha nem is származtak ki belőlünk.

Ha nagy épületeket felépíteni láttok, közeledjetek ilyen munkára szövetkezett mesterkőművesekhez és kérdezzétek titkos jelek által. Fogjátok aztán tapasztalni, hogy sokan közülük az Isten tudományában és a nagyművészetben jártasak. Mindkettőt atyáiktól és mestereiktől kapták, kiktől mi is kaptuk. Ők tehát testvéreink.

Olvassuk még a 13-ik szakaszt:

Mikép vitetik véghez a Consolamentum a káptalanban.

Minden kiválasztott testvér, mielőtt a Consolamentumba átvitetik, tartozik Praeceptorának írásbelileg általános és kimerítő vallomást tenni minden vétke és bűnéről, melyeket az idő óta, hogy a különböztetési képességet nyerte, a jelen időig elkövetett, és vallomásának hű és teljes voltát két tanu előtt esküvel meg erősíteni.

Az irat a káptalan irattárában őriztetik.

A Mester, Prior, Praeceptor, Visitator vagy a ki más a felvevő hivatalát viseli, megnyitja a káptalant az Antiphoniával: „Ezen parancsolat.“ Aztán kezdi énekelni a zsoltárt: „Uram, ki kifürkészel és ismersz“, melyet a jelenlevő testvérek végig énekelnek. Erre mondja a felvevő az egész Antiphoniat: (Deutero-

nimum XXX .fej. 12—17). „A parancsolat, melyet ma neked parancsolok, nincs rejtve előtted“ stb.

Mindjárt az Antiphonia elkezdésével vezetetik be a kiválasztott testvér és a káptalan közepébe állítatik.

A Consolatus testvérek teszik reája kezeiket, mialatt halgatóságot, hűséget és engedelmességet esküszik.

Erre a Receptor őt minden bűneitől absolválja, valamint Uj-Babylon minden törvényeitől, parancsolataitól, szertartásaitól és tanaitól az egy Isten nevében.

Mire a három, Istentől küldött proahetának imája mondatik el, mely elsőjénél mindnyájan a Candidatussal együtt állanak, kezeiket fejeik fölött tartva, másikkánál kinyujtott kezekkel és karokkal térdepelnek és harmadikkánál egész testükkel és orcáikkal földre borulnak.

Következnek a kézirati másolatban: Mozes, Jesus és Baphomet Imái. (Átvéve: Mozes IV. könyvéből 14. fej. 17—21 vers; János Evangéliomából 17. fej. 5. 6. 7., idegen beszúrás, 8. 17. 25. 26; a Koran bevezető fejezetéből.)

Aztán a Receptor hozzá teszi: Egy ur, egy lit, egy Consolamentum, egy Istene és ura mindennek, és mindenki, ki az Isten nevéhez esedezik, üdvös lesz.

S most emeli fel a bevezető a kiválasztott testvért és keni szempilláit szent olajjal, mondván: Kenlek, Istennek barátja, a kegyelem kenetével, hogy a Consolamentum világosságát láthassad, mely neked és mindnyájunknak az igazság és az örök élethez vezető uton világít. Amen.

Hallottuk már, hogy a templariusok ellen formált egyik vádpont: hogy egy Baphomet nevezetű idolumot imádták.

Ime a Consolamentem könyvének 13 szakasza a Consolamentum befejezését adván elő, a következőt mondja:

Miután ez történt t. i., hogy az ujonnan felvett Consolatus megkenetett, kiveszi a Receptor Baphomet Idolumát a tokból és mutatja emelt kezekkel a testvéreknek, mondván: A nép, mely a sötétségben járt, látott egy nagy világoságot, és azoknak, kik a halál tájékán és árnyékában ültek, nagy világosság kelt. Hárman vannak, kik a világnak tanuságot adtak Istenről, és ezen három — egy.

És nyomban rája kikiáltanak a testvérek: „Ja — Allah“ az az Isten fénye.

Itt megjegyzem, hogy a kézirat másolója nem tudta — de úgy látszik Merzdorf t. i. sem — a szó „Ja“ valódi értelmét. Mert különben másolta volna a szót helyesen t. i. Jah, vagy Merzdorf, mint más a kézirati másolatban előfordult íráshibát, ezt is igazította volna ki. A szó „Ja“ t. i. jelenti „Jehova“ mint ennek abbreviaturáját, mely abbreviatura: Jah — Jehova helyett Moses 5 könyvében több helyen fordul elő; „Jah“ a héber nyelvben csak két betüből áll, és pedig a 4 betüs „Jehova“ első és utolsójából. A testvérek kikiáltások: „Jah“ által jelentették, hogy megértették a Receptor enunciatióját, „hogy a három egy“; az első és utolsó propheta által használt kifejezések — Jah és Allah — egy és ugyanazt jelentik.

Visszatérek a 13. szakasz idézésére: S most egyenkint lépnek a testvérek a Receptorhoz, csókolják az idolumot és megérintik az övvel. Mint utolsó lép oda a kiválasztott testvér — az ujonnan felvett — és teszi ugyanezt. Erre megfogja a Receptor annak két kezét és emeli fel, mondva: „Most az ember fia dicsőítve van és Isten ő benne. Ime testvérek, egy új barátja Istennek, ki aztán beszélhet Istennel, mikor épen akar, kinek hálát adjatok, hogy azon helyzetbe juttatott, melybe ti annyira kívánkoztatok, és kívánságtokat teljesítette. Az Isten fénye maradjon mindnyájunknak lelkében és szívében Amen. Ezen szavak után bocsájtja el a felvettet és

a káptalan berekesztésével kezdi énekelni a bölcsesség dicséretét, (Sirach könyve XXIV. fej.) melyet a testvérek felváltott chorusban folytatnak és befejeznek.

Marad még, hogy Önökkel a kézirati másolat IV. részét: a „Rotulus signorum arcanorum“, a titkos jelek jegyzékét ösmertessem meg.

Csak néhány rövid közleményre szoritkozom, lévén még hátra, a kéziratnak valódi vagy hamis voltáról szóllanom.

Nemcsak titkos jelek, hanem jelképen használt szóllásmódok közöltetnek.

Egy templarius testvért, kiről okatok van feltenni, hegy magasabbat tud, kérdézzetek beszédközben: Mi a világoságnak eredete? És ha reá felel: „az éj,“ akkor egy kiválasztott. S ha tovább kérdézzetek: Mi történt a kilenczedik órában? és ő arra felel: „el van végezve,“ akkor látta a Consolamentum világoságát.

Ha egy mesterkőmivessel találkoztok, kérdezzétek: Honnét származik műhelyednek világosága? És ha ráfelel: „Abak“-ból, akkor atyáinknak fia és testvérünk. „Abak“ valami titkos művészet, melyet állítólag csak a régi sz. kőmivesek tudtak és magok közt terjesztettek.

Előfordul először az un. szabadkőmivesi vizsgálatban VI. Henriktől a 8-ik kérdésre adott feleletben. Az ezen szóhoz irt jegyzetben — mely jegyzet, mint a többiek, állítólag a bölcsész Locketől származnak, áll: „Ezen szó értelme teljesen homályos.“

A kiválasztott t. jele: Tedd balkezedet szivedre, mire a másik jobb kezét kinyújtott mutatóujával ég felé emeli, és ha a maz balkezét szivére teszi, nyujtsd ki jobbadat előirt módon.

A Consolamentum jeleül tedd három szét-tartott ujadat (a hüvelyket és kis ujadat tedd össze) homlokodra, a másik haját mutató- és középujával fogja; te aztán dörzsöld balkezed mutatóujával jobbkezed mutatóujának utolsó tagját, mire a másik jobb kezének három ujjával szempilláját, mintha kenne, dörzsöli.

A veszély jeleül, legyen a csatában vagy a tengeren, nyujtsd ki kezeid és karjaidat, kiabálva: Jah — Allah! és bár hol ezen jelt látod és ezen kiabálást hallod, siess oda és hozz, a mennyire képes vagy, a kiabállónak segílyt.

A káptalanba való meghívás jeleül teszi az egyik az éj jelét — tevéen kezét arczára — és a másik felel vagy a kiválasztott vagy a Consolatus jelelvel.

* * *

S most engedjék, hogy a kézirati másolat valódi vagy hamis volta felett mondjam véleményemet.

Minden okmánynak, és így a közeli vagy távoli multból reánk átjöttek is, valódisága vagy hamis volta tekintetében megvizsgálásánál különféle felismertető jelek szoktak alkalmaztatni.

Általánosságban a felismertető jelek vagy külsők, vagy belsők, vagy jobban kifejezve: külsőleg fixirozhatók, vagy logikaiak, következtetésbeliek. Az elsők közé tartoznak: kifogástalan tanuk nyilatkozatai, melyek komoly és a valóság kinyilvánítására irányult voltában kétely nincsen; az okmánynak hiteleségét tanusító vagy czáfoló külső alakja: p. hivatalos aláírás és pecsét; a helynek minősége, hol az irat található vagy őriztetik: p. egy orsz. levéltár; régi multból átjött iratoknál az u. n. paleographiai tudományból meritett felismertető jelek (p. az iratnak külső anyaga, az írásnak alakja).

Belső felismertető jelek: a beltartalom, irány, nyelvezet. Külömbiséget kell tenni, vajjon használtassanak a felismertető jelek a valódiság constatalására, azaz minden kétségkivüli helyezésére, vagy a valódiság megtámadására. A szabály az: A valódiság constatalására sem külső felismertető jelek egy maguk, sem belső felismertető jelek egy magok nem elégségesek, hanem mindkettőknek összetalálkoznok, egybevágnik kell.

A valódiság megtámadására — erre vezető akár külső, akár belső felismertető jelek egy magok elégségesek.

S ezen szabály igen helyes.

A skepsis anyja minden tudománynak, minden igazságnak, s a skepsisnek annál nagyobb tért kell hagyni, minél nagyobb tere van a tévedésnek vagy a megtévesztetésnek: a mult, a történetek dolgában.

Alkalmazzuk a mondottakat a mi tárgyunkra, a szóban forgó kézirati másolatra.

Két feladat van itt:

1. Constatálni, hogy az előttünk fekvő másolat valóságos másolat, melynek eredetije létezett vagy létezik még.

2. Constatálni, hogy a létezett vagy még létező eredeti — nem koholmány.

Szembetűnő, hogy a 2-dik feladathoz át nem térhetünk, mielőtt az első feladattal nem végeztünk.

Pedig vonzódunk leginkább a 2. feladathoz. Szeretnénk tudni, vajjon az alakok, melyekkel fent mint Electus és Consolatus testvérekkel találkoztunk, élő lények voltak-e vagy csak a képzelem, phantazia szüelményei!

Fájdalom, ki kell jelentenem, hogy az első feladatot sem vagyunk képesek megoldani, t. i. felismertető jelek által constatálni, hogy a másolat másolat. Mik legyenek ezen külső felismertető jelek? Hogy a kézirati másolat Böber kezéből Buek kezébe, és a Buek kezéből Hamburgba, a nagy□ irattárába és onnét Merzdorf kezébe került, hogy tehát a kézirati másolat mintegy 70—80 év óta ép és változatlan? Fájdalom, Böber János semminemű feljegyzést nem hagyott hátra, mely felvilágosítást adna: mily utra került a kézirat az ő birtokába, és milyen tanuságot tesz ő maga ezen másolat valóságos másolati volta mellett.

Persze a kézirati másolat nyújtja maga a legbiz-

tosabb külső felismertető jelt a másolat valóságos másolati minőségének constatálására: hivatkozik a vaticani archivumra, idézi a periratok illető csomószámaikat, melyek alatt az eredetiek fekszenek:

„Acta inquisitionis contra ordinem militae templi, Cod. XV;“ „ditto Cod. XXIV;“ „ditto Cod. XXXI;“ „ditto Cod. XXXII.“

Igenis, ha bemehetnénk az archivumba és meggyőződhetnénk ezen hivatkozás valódi voltáról!

Azért kell kimondanunk, hogy addig, míg nem vagyunk a helyzetben Böber Jánostól visszavezetni a kézirat keletkezésének fonalát vagy egyenesen a vaticani archivumba az ott létező periratok idézett csomóihoz, vagy olyan kifogástalan tanuként szerepelhető személyhez, mely tanusítja a kézirati másolat visszanyulását a vaticani archivumban, az első feladat megoldatlan marad.

Ez így lévén, hiában vetjük fel a minket annyira érdeklő kérdést: valóknak constatálhatók-e az eredetiek, melyekről a kézirati másolatok keletkeztek — ha keletkeztek. Bene notandum! Számunkra nem áll a kérdés; léteztek-e egyáltalában titkos templariusi Statumok, hanem vajjon a *statuta secreta* és a *liber consolamenti* a valódi titkos Statumok-e?

Merzdorf t.: keres ugyan elfogadható külső felismertető jeleket indirect uton, a mennyiben ő bizonyítgatja, hogy olyan hamisítási képességgel nem is bírt senki a múlt század végén élt sz.: kőművesek és profanok közt, Starkot kivéve, ki képes volt összerakni a kézirati másolatot és a koholmány annál biztosabb elpalástolására a másolat álarczát választani. Stark pedig az általa követett határozott keresztényi irányánál fogva nem is lehetett érdekelve ily tartalmu hamisítvány készítésére, minő tartalmu a kézirati másolat.

Igen szellemdusan viszi keresztül ezen bizonyít-

gatást az ő nagy tájékozottsága nyomán, melylyel a templariusi rendnek különböző módokon és alakokban megkísért felélesztése körül birt.

Hiába való törekvés, melynek komoly voltába maga Merzdorf t.: sem tudott őszintén himni.

Az ügy jelenlegi stadiumában az érintett akadály miatt — hogy már az előzetes feladatot megoldatlanul kell hagynunk — nem vagyunk és nem lehetünk képesek a tudás fokáig jutni, hogy a templariusként titkos Statutumai azonosok a kézirati másolatban foglaltakkal.

A tudásról, a tudományos értelemben tudásról tehát egyelőre le kell mondanunk.

Egész más színben azonban tűnik fel a dolog, ha a tudásról resignáltan lemondva, a valószínűség terére lépünk.

Bátran állithatjuk, hogy a legnagyobb valószínűség, mikép a Merzdorf t.: által közzétett kézirati másolatban a valódi templariusi titkos Statutumok fekszenek előttünk.

A belső felismertető jelek: a tartalom, irány és a nyelvezet viselik magukon a XII. és XIII. század signaturáját. A mi a templariusként processusából az utolsó időben, tehát már mióta a kézirati másolat kifogástalan kezek alatt volt, másuton a világ biztos tudomására jutott, különösen az ellenük emelt vádpontok tekintetében, ezen Statutumokban teljes megerősítést nyer, persze az erkölestelenség vádját kivéve, mert a legtisztább, legmagasztosabb erkölcsi elvekkel és legbölesebb élet-szabályokkal találkozunk ezen Statutumokban.

Ezen Statutumok szerint magok a templariusként isteni és emberi dolgok körüli tanaik és nézeteik köztudomásra jutását nem annyira magok számára mint saját existenciájukat veszélyeztetőt, mint

inkább az akkori társadalom számára, mint mely a nagy világoságot és az erős szellemi táplálékot még meg nem bírta, tartották veszélyesnek.

Az is tagadhatlan, a mit szellemdusan Merzdorf t.: kimutat, hogy a múlt évszázadban, mikor a templariusok processusa jelenleg tudva levő részletei még ösmeretlenek voltak, alig létezhetett valaki, ki a statuta secreta és a liber Consolamenti saját elméjéből gyártani képes volt.

S aztán a Statuta secreta és a Consolamenti liberben foglalt vonatkozások a régi Massoniara és Massonokra, „a faragott és faragatlan kőben dolgozó kőmives mesterekre“ csakugyan eltérnek és pedig lényegesen eltérnek azon traditióktól, melyek a múlt évszázad 2-ik felétől kezdve különböző sz.:k.:rendszerekben, melyek a sz.:kőmiveséget a templariusi renddel összeköttetésbe hoztak, léteztek.

Mindezek után nem tudjuk, de hiszük, hogy az általunk tárgyalt Statuta secreta és a liber Consolamenti a templariusok valódi és valóságos titkos Statutumai, hiszük pedig ezt érett meggyőződés alapján, bár ezen meggyőződésünk nélkülözvén még a szigoru tudományos bizonyítási alapot, hanem mozogván közvetett észszerű conclusiók keretében, objectiv, kérlelhetlen igazságkénti elősmerést másoktól nem igényelhet.

* * *

S engedjék végül visszatérnem előadásom folyamában már kiejtett ama reflexiómra: hogy „feltéve az általam tárgyalt titkos templariusi Statumok valóságát, akkor a templariusi rend története és tragikus vége egyik részén, és a kath. egyház és a kir. hatalom képviselői mint irgalmatlan üldözők másik részén, egy antik görög tragédia gördül fel előttünk, melyben a szereplő hősök egyaránt megérdemlik részvétünket, a cselekedetek rugói senki részén abszolút roszak, és megrendülve hajolunk a Chorus által előttünk tolmácsolat fatum előtt“!

Az emberi lénynek ideálja: Az ő saját keblében nyilatkozik az isten; saját szelleme vezeti a bölcsesség ösvényén, saját eszével különbözteti az igazat a hamistól, saját akarata választja az erkölesi jót és saját érzülete iszonyodik az erkölesi rosz és alacsonytól; ezen ideál emberi lénynek sem pozitív vallás, sem pozitív törvény nem kell.

Az emberi társadalomnak ideálja: A szeretet fogja körül az egész emberiséget, nem létezik előtte különbség „római, görög, zsidó és szerencsen közt.“ Ezen ideáltársadalom éles ellentétben áll hatalmas, létjogot igénylő állami és társadalmi alkotásokkal.

Jaj az emberiségnek, ha ezen ideálok belőle kivesznének, de jaj az emberiségnek, ha ezen ideálok az utcára dobatnak, mint gyöngyök a disznók számára.

Az idealok legyenek meg; de kiválasztott papjai, a sz.: kőmives testvérek őrizték és ápolják szentélyeikben, csendességben, elzárta az ahoz nem értő profanum vulgus elől, menten az utczai lármától, — ha így akarják nevezni — titokban!

Ha áll ez még a jelen korban — a számos „Kloppfechterek“ daczára, kik szövetségünk kárára bebocsájtást tudtak nyerni mysterumainkba —, ha áll ez még a jelen korban, mondjuk, annál inkább állott mindez a XII. és XIII. században. A templariusok veszte volt, hogy titkos Statumaikban szigoruan előírva volt titoktartást hiven megőrizni nem tudták.

Nagy hatalmuk és gazdagságuk által elkábitva, az alacsony, faragott és faragatlan kőben dolgozó kőmivesek példáját, kik csak magok közt őrizvén és ápolván az idealt, kifelé sem az egyházi, sem az állami hatalom dolgaiba bele nem vegyültek, elhagyták, és kerestek direkt befolyást az államok politikájára és a kathol. egyház ügyeire, bár akarjuk elhinni, hogy mindkettőt ideáljuk valósítása kedveért tették, hiven, hogy nagy hatalmuknál fogva az ideálok óvatos őrzését veszély nélkül feladhatják.

Okuljunk mind ezeken, testvérek!!

ΥΤΟΙΡΑΤ.

„Tájékoztató előadásomat“ a szűkebb testvéri körből, melyben tartottam, és melynek egyedül eredetileg szánva volt, szárnyra bocsájtottam, hogy tágabb testvéri körökbe, és különösen szeretett hazánkbéliekbe nyomuljon.

Nem személyes hiúságom kielégítésére tettem ezt; kik közelebről ismernek, tudják, hogy ilyen hiúsági gyengeségtől ment vagyok.

Sem nem tettem egyedül a bizonyosan meg nem vetendő célból, hogy a valóban nagyérdekű tárgyat, melylyel előadásom foglalkodott, és a hozzá fűzött, talán szinte némi értékkel bíró eszméket távolabb álló sz.: k.: testvéreimmel is megismertessem.

Főindító okom kifejezve van előadásom utolsó mondatában: „Okuljunk mind ezeken, testvérek!”

Szövetségünk kebelében talán még sohasem létezett annyi véleményeltérés cardinalis sz.: k.: elvek tekintetében, mint a jelen korban.

A véleményeltérés, fájdalom, jó részben véleményzavarral jár párhuzamban, vagy jobban kifejezve: a sokféle véleményeltérésnek jó részben véleményzavar a szülője.

Maholnap odajutunk, hogy egy közös alapelv sem marad mint világszövetségünk eszméjének félreismerhetlen kinyomatja.

Ovakodunk részletek felsorolásától; csak példaként utalunk a francia Nagy Orient közgyűlésének a „nagy építőmester“ eltörlését dekretáló határozatára.

Ilyen egyik, jelenkorban sokat vitatott és teljesen vitássá vált elv: a sz.: k.: titoktartás is.

A véleményeknek egy határtalan skálájával találkozunk, melynek egyik végpontján a titoktartási szigor kiterjesztetik a szövetség kebelében előforduló leglényegtelenebb dolgokra, másik végpontján pedig áll a kürtölő hirlapujdondász, a nagy tömeg tapsát és egyéb tetszésnyilvánítását nem örömet nélkülöző világi, kik a tulajdonkép ugynevezett sz.: k.: titkon — „jel,“ „szó“ és „érintés“ — kívül mindent, a mi a szövetség kebelében előfordul, a nagy piacra kihordani nemcsak nem tilosnak, hanem ezt határozottan kívánatosnak tartják.

E szóban lévő véleményeltérés nem rég béke-zavaró árnyékait a mi hazai sz.: k.: hajlékainkba is vetette.

Míg tápláljuk a hitet a sz.: kőműveség rendeltetésében: „kiválasztottjai“ által őriztetni az emberiség számára az ideálokat a társadalom rideg nyomoruságai közepette, kerüljünk minden kihívó magatartást ki- felé és mellőzzünk minden kirérletet a szövetségen kívül állókból bíráló és tapsoló közönséget magunknak szerezni!

Ezen meggyőződésnek is kívántam kifejezést adni, midőn a multnak egyik érdekes képét tárgyazó „ismertető előadásomat“ hazánkbeli sz.: k.: kö- rök elé vinni elhatároztam.
